

Boj za Dakar se nadaljuje

Ker so se sile generala de Gaullea umaknile, je nastopilo angleško brodovje in po preteku ultimata začelo bombardirati mesto
Uradno poročilo o razlogih angleškega nastopa v Zahodni Afriki

London, 25. septembra. m. United Press poroča: Po poročilih, ki so do 24. prispela, boji pred Dakarjem še vedno trajajo. Angleško brodovje je ves čas v akciji. Sneli so bil oblastem v Dakarju dan ultimatum, naj se mesto vda do šestih zvečer. Ker se to ni zgodilo, je angleško brodovje začelo obstreljevati pristaniške naprave, utrdbe in francoske vojske ladje pred Dakarjem.

Sneli so bil izdano o operacijah pred Dakarjem naslednje uradno poročilo:

Operacije na področju Dakarja se dajo v tem trenutku prikazati takole:

1. Od premirja med Francijo ter Nemčijo in Italijo dalje je prihajalo v francoski zahodni Afriki do različnih manifestacij in gibanj za organizacijo odpora, kateremu je dal pobudo general de Gaulle. Te manifestacije so zavemale tak obseg, da je vlada v Vichyju sklenila zamenjati prejšnjega guvernerja Cailla z guvernerjem Boissonom, kateremu je izročila oblast tudi nad francosko vzhodno Afriko.

2. Od začetka julija so prihajali v Dakar nemški ter italijanski častniki pod prevezo, da so potrebni za osvoboditev svojih rojakov. Ti častniki so prevzeli nadzorstvo nad tamošnjim letalskim oporiščem.

3. Od začetka avgusta dalje so prihajala poročila, da prihajajo nove nemške skupine v Dakar. General de Gaulle je dobil obvestila, da Nemci pripravljajo obnovitev svoje letalske zveze z Južno Ameriko čez Dakar.

4. Dakar je nad vse važno oporišče na zahodni afriški obali, zlasti z ozirom na letalske proge. V Dakarju je veliko in najmodernejše urejeno letališče Uban ter vojaški letališči Hanne in Thyes, dve vojaški letališči pa sta tudi ob izlivu reke Senegal v St. Louisu.

5. Med prebivalstvom v francoski zahodni Afriki je duh odpora proti Nemčiji in Italiji bil vedno močnejši. Posebno je na porast odpora vplivalo dejstvo, da se je general de Gaulleju ter Angliji pridružila Francoska vzhodna Afrika in pokrajina Chad, ki imata enak gospodarski ustroj kakor zahodna Afrika. Treba ji je bilo zagotoviti neovirano gospodarsko življenje.

6. Da bi zadostil želji prebivalstva in osvobodil francosko zahodno Afriko od gospodarskega podložništva, v katero je bila ukinjena s premirjem in da bi preprečil, da bi ta kolonija ne prišla v nemške roke, je general de Gaulle že pred časom sklenil, da jo bo zasedel sam s svojimi vojaškimi, pomorskimi in letalskimi silami. Te sile so se ukrale na francoske ladje in so plule pod francosko zastavo v spremstvu vojnih ladij svobodne francoske mornarice.

7. Angleške pomorske sile, ki so pred Dakarjem, imajo samo nalogo zagotoviti dopolnilno varstvo proti slehernemu napadu, ki bi prišel z nemške strani, ali bi bil izveden z nemškim sodelovanjem.

njem. To je popolnoma v skladu z izjavami angleškega ministrskega predsednika, da mora angleško vojsko brodovje sodelovati s francoskimi silami za zagotovitev varstva nad tistimi francoskimi kolonijami, ki so se izrekle za generala de Gaullea. 8. General de Gaulle je v ponedeljek zjutraj na čelu svojih oddelkov priplul v Dakar, toda ne na angleški admiralski ladji, marveč na ladji svobodne francoske pomorske sile. Da bi preprečil vsako prelivanje krvi, je general poslal odposlanca z belo zastavo. Ti odposlanca so bili na neoboroženem čolnu, na katerem je bila poleg bele tudi francoska zastava. Navzlic želji prebivalstva, so krajevne oblasti sklenile zavreči de Gaullejevo ponudbo in dale zapoved za streljanje. Zaradi tega pada odgovornost za sovražnost na oblasti v Dakarju, ker so zapovedale streljati proti Francozom in sta bila dva de Gaullejeva odposlanca hudo ranjena. Nekaj pozneje je general de Gaulle skušal mirno izkrenati svoje čete, toda dakarske oblasti so zapovedale streljati na francosko ladjo »Savorgnan de Brazza«, ki ji poveljuje kapitan Duboc. Več članov posadke je bilo ubitih, veliko pa ranjenih. Da bi preprečil boje med Francozi, je general de Gaulle sklenil, umakniti svoje čete in svoje ladje od obale.

9. Nemška poročila trdijo, da je Dakar odprto mesto. Sprito tega je treba ugotoviti, da to ne drži, ker so obrežne baterije in topovi iz utrdbe neprenehoma streljali na francoske sile in na angleške ladje, odkar so se začele operacije.

10. Zaradi vsega navedenega je bilo britanskim silam dano povelje, naj nadaljujejo s potrebnimi operacijami.

Francoske vesti o boju za vzhodno Afriko

Dva angleška ultimata branilcem Dakarja

Vichy, 25. septembra. o. Francosko mornariško ministrstvo sporoča:

Zaradi šestih brezuspešnih poskusov, da bi se angleške lise izkrale severovzhodno od Dakarja, je poveljnik angleškega brodovja poslal mestu snoči drugi ultimatum, da se mora mesto vdati do danes do šestih zjutraj. Ultimatum grozi, da bodo mestne utrdbe sicer porušene, mesto pa s silo zavzeto, če Francozi ne bodo sprejeli ultimata.

Včeraj popoldne so Angleži bombardirali več

ur Dakar, francosko obrežno topništvo pa je sestrelilo tri angleška letala.

Angleško brodovje je v veliki premoči, saj šteje dve bojni ladji, štiri križarke, šest rušilev in šest ladij za prevoz čet. Francoski oddelki pred Dakarjem tvorijo bojna ladja »Richelieu«, ki je zaradi angleškega napada onesposobljena, 10 tisočtonska križarka »Georges Leygues« in trije rušilci. Francoska admiralja Landreau in Lacroix sta odločena do konca boriti se proti angleškim silam.

Osemnajsto nočno bombardiranje Londona in angleških obrežnih delov

Veliki požari, razdejanja na stavbah in bolnišnicah, toda malo smrtnih žrtev

Berlin, 24. septembra. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča: Pri nasilnih ogledniških poletih nad Južno Anglijo je nemško letalstvo tudi včeraj bombardiralo vojaško važne objekte. Pri tem so se razvili letalski boji, v katerih so imeli nemški letalci velike uspehe. Ponoči so bojni oddelki nadaljevali z napadi na London in na druge vojaške važne objekte v Angliji, na doku Milwall in Indija v bližini Waxela in HydeParka. Tudi drugod so bombe zanele velike požare. V Liverpoolu so bili zaneteni veliki ognji.

Kot masčevanje za britanski letalski napad na nemško univerzitetno mesto Heidelberg, kjer ni nobenih vojaških objektov, so nemški oddelki bombardirali angleško vseučiliško mesto Cambridge. Reuter poroča, da je bilo zadetih tudi več bolnišnic, — Na jugovzhodu države so nemška letala zmetala nad 1000 bomb, niso pa povzročila velike škode in tudi povzročila malo smrtnih žrtev. Na severovzhodnem delu Anglije je bilo porušeni več hiš, škoda je majhna in mrtvih je le malo. Velika bomba je padla v vzhodni Skotski, ni pa povzročila pomembnejše škode. Eno letalo, za katero so mislili, da je izgubljeno, poročajo, da se je vrnilo.

benih vojaških objektov, so nemški oddelki bombardirali angleško vseučiliško mesto Cambridge. Reuter poroča, da je bilo zadetih tudi več bolnišnic, — Na jugovzhodu države so nemška letala zmetala nad 1000 bomb, niso pa povzročila velike škode in tudi povzročila malo smrtnih žrtev. Na severovzhodnem delu Anglije je bilo porušeni več hiš, škoda je majhna in mrtvih je le malo. Velika bomba je padla v vzhodni Skotski, ni pa povzročila pomembnejše škode. Eno letalo, za katero so mislili, da je izgubljeno, poročajo, da se je vrnilo.

Zasedba drugega pasu v Južni Dobrudži

Sofija, 25. septembra. m. Bolgarska vojska bo danes zasedla drugi pas Južne Dobrudže z glavnim mestom Dobričem. Pri doseganju zasedanja niso bolgarske čete nikjer naletele na odpor in tudi ni prišlo do nobenega spopada z Romuni.

Nove napovedi o popolnem obračunu z Anglijo

Berlin, 25. septembra. DNB: V zvezi s končanimi rimskimi razgovori se s poučene nemške strani izjavljajo: V boju osiše ni kompromisa in potemtakem tudi ni kompromisnega mira. Boj proti Angliji se bo začel na vseh frontah. Razgovori v Rimu so obsegali vsa vprašanja, ki so važna za končni obračun z Anglijo, čimer so ocenjeni tudi vsi mirovni posredovalni poskusi iz tujine. Razgovori niso veljali samo vojaškim, ampak političnim akcijam osi. Med vojaškim obračunavanjem z Anglijo je že določena nova politična ureditev Evrope. Ta nova razporeditev je docela nasprotna angleški politiki. Po tej novi ureditvi je treba vse države, ki imajo smisel za današnje dogodke in vse narode, ki imajo odgovarjajoče življenjske sile in voljo narediti za enakopravne člane evropske skupnosti. Sedanja vojna ima značaj vojne za red, po katerem bo staro izumrlo, in bo prišlo novo do razmaha. Preobrat je danes že odločen, ker se že kažejo novi obrisi Evrope.

Bombe na Gibraltar

Gibraltar, 25. sept. o. Reuter poroča, da je včerajšnji napad na Gibraltar trajal štiri ure. Sovražna letala so zmetala večje število bomb, ki so povzročile škodo na stavbah in v neki ulici zanele požar. Ob tem napadu so bile ubite štiri osebe, 12 pa jih je bilo ranjenih. Pilotletalsko topništvo je sestrelilo eno letalo.

Angleško poročilo iz Egipta pravi, da ni bilo na bojiščih nobenih sprememb in da so bombardirali nasprotnikova oporišča pri Manastiru in Tobruku.

Vesti 25. septembra

Italijanski ministrski predsednik Musolini je včeraj sprejel nemškega prosvetnega ministra dr. Rusta.

Ameriško časopisje prinaša nekaj načrtov o ureditvi Evrope po sedanjih vojni. Po tem načrtu naj bi bila Holandija priključena Nemčiji, Belgija razdeljena med Nemčijo in Francijo, Romunija, Madžarska in nekatere druge države bi bile priključene Nemčiji, ki bi dobila čez Trst izhod na Sredozemsko morje. Treba je poudariti, da poroča o tem načrtu pač londonski radio.

Naš trgovski minister dr. Andras je včeraj položil venec pred spomenikom grškega Neznanega junaka, snoči pa mu je bila prirejena večerja, katere se je udeležilo več grških ministrov.

Zavod dr. Gallupa za raziskovanje javnega mnenja v Ameriki, je pri zadnjem glasovanju ugotovil, da 52% ljudstva v Združenih državah zahteva popolno pomoč za Anglijo, tudi če bi se zaradi tega Združene države zapletle v vojno. 48% Amerikancev pa se zavzema za pomoč v taki obliki, da bi to ne ogrozilo miru v Združenih državah.

Pri zasedanju jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora je bilo sklenjeno, da bo tečaj nemške marke za Jugoslavijo od 1. oktobra dalje znašal 17,82 dinarjev namesto dosedanjih 14,50 din.

Francoski bombniki naj bi bila včeraj hudo napadli Gibraltar ter z bombami poškodovali razne naprave, pravijo vesti iz Španije. Angleška poročila pa trdijo, da to niso bila francoska letala, saj je Francija po sklepu premirja ostala brez vojaškega letalstva, marveč da so napad izvedli Italijani ali Nemci, toda s francoskimi znamenji, da bi zaostriili spor med Anglijo in Francijo.

Poveljstvo angleške vojske mornarice sporoča, da je 1850 tonska podmornica »Thames« izgubljena, ker se predeloval ni vrnila v oporišče. »Thames« je bila prva podmornica, ki so jo gnali Dieslovi motorji in ki je dosegla na površju hitrost čez 21 vozlov.

Zasedba Dakarja ter francoske zahodne Afrike po četah generala de Gaulleja ali po angleških oddelkih je nujno potrebna, kar kaže da se bo poostriila vojna v Afriki ter bi Nemčija in Italija Angliji utegnili vzeti Gibraltar, v Dakarju pa urediti podmorniška in letalska oporišča za onemogočanje angleške trgovine z Južno Ameriko. Tako sodijo nevtralni diplomati v Londonu.

Poročila o letalskih izgubah

Nemško poročilo:

6 nemških požešanih.
25 angleških letal sestreljenih,

Angleško poročilo:

8 nemških letal uničenih,
4 angleška letala sestreljena,
1 angleški pilot rešen.

Japonski vdor v francosko Indokino bo zaostriil spor med Japonsko in Združenimi državami in povzročil, da bo Amerika poslala svoje tihomorske borbovje v angleška oporišča, zlasti v Singapur, razen tega pa bo začela neizprosno gospodarsko vojno proti Japonski — sodi sovjetski tisk.

Turška vlada je zapovedala, da morajo stavbni podjetniki prigrisati vse zidarske stroje. Stroj bode odsej smeli uporabljati samo za utrjevalna in obrambna dela.

Današnji ameriški listi poročajo, da Sovjetska Rusija močno pritiska na Japonsko, naj se popolnoma pridruži Nemčiji, če ne bo Nemčija ponudila Angliji mir, ki bi pustil angleški imperij nedotaknjen, angleško brodovje pa bi dobilo proste roke, da z ameriki uniči Japonsko.

Španski notranji minister Suner je včeraj imel spet dolg govor z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Danes ali jutri bo Suner odpotoval v Rim, kjer ga bodo tudi skušali pridobiti za dejansko sodelovanje Španije v sedanjih vojni.

V letu dni vojne je Anglija v Ameriki naročila za dve milijardi dolarjev (160 milijard dinarjev) vojaških potrebščin, največ letal, sodijo švedski finančni strokovnjaki.

Angleži v obupni jezi napadajo mesta, ki so jih morali zapustiti in prebivalstvo, ki so ga hoteli varovati, kar priča bombardiranje mest na Norveškem, v Holandiji, Belgiji, Franciji in pa Sidi Barani, piše italijanski dnevnik »Popolo d'Italia«.

Francoska vlada v Vichyju je sprejela sklep, da bodo kot veleizdajalci sojeni vsi Francozi, ki podpirajo generala de Gaullea.

Japonci so prelomili dogovor, po katerem so jim Francozi dovolili urediti tri pomorska in letalska oporišča v Indokini. Smeli bi se v teh oporiščih izkrenati z morja, v resnici so pa želeli francosko ozemlje zasedati s kopnega, zaradi česar se jim francoska vojska upira. Tako je izjavil francoski poslanik v Washingtonu.

Angleški minister za trgovsko mornarico Cross je izjavil, da ima Anglija danes več ton trgovskega brodovja, kakor pa ga je imela v začetku sedanjega vojne, čeprav je bilo v letu dni potopljenih trgovskih ladij za poldrug milijon ton.

Poskus nemškega vдора v Anglijo so pričakovali tudi nocoj, ker je bilo mirno, gošta megla, viza, nad njo pa jasno nebo.

Romunska vlada je sprejela zakon, ki postavlja pod državno nadzorstvo imetje vseh oseb, ki so bile v zadnjih desetih letih predsedniki vlade, ministri, generali, načelniki policije itd. Večina od njih si je premoženje pridobila s korupcijo.

Grški listi posvečajo veliko pozornost obisku našega trgovskega ministra dr. Andresa v Atenah in pri tej priliki poudarjajo gospodarske, politične in zgodovinske zveze med obema državama, ki imata na Balkanu podobne naloge.

Dve noči angleških napadov na Berlin

Po nemških vesteh je bilo ubitih in ranjenih veliko civilistov, po angleških pa je bilo uničenih veliko elektrarn, postaj ter industrijskih naprav v nemški prestolnici

Newyork, 25. sept. Reuter. Po poročilih, ki so prispela ameriškim listom, je Berlin doživel v noči od ponedeljka na torek najhujše bombardiranje od začetka vojne. Glavni predmet napada je bila industrijska pokrajina v okolici Berlina. Napad se je začel kmalu po polnoči in je trajal štiri ure.

Angleška letala so prišla nad Berlin v osmih zaporednih valovih ter se do minute natančno vrnila v svoja oporišča.

Berlin, 25. sept. o. Uradno poročajo: Predsinočnjim in nocoj so britanska letala izvedla napade na več krajev v Severni Nemčiji in na Berlin. Bombe so poškodovale hiše na obrobju Berlina. Ubitih je bilo več civilistov, mnogo pa ranjenih. Niti v Berlinu niti v drugih krajih ni bila povzročena nobena škoda vojaškim objektom.

London, 25. sept. o. Nocojšnji angleški napad na Berlin je trajal tri ure neprenehoma. Angleška letala so zmetala večje število eksplozivnih in zažigalnih bomb. Podrobnosti o tem napadu še niso znane, pač pa majhno število. Zdi se, da je bilo z bombami zelo poškodovano veliko berlinskih letališč Tempelhof, avtomobilske tovarne BMW, postaje itd.

Tudi snoči so vso noč bombardirali mesta v zasedeni Franciji in Belgiji, od koder nameravajo Nemci vdreti v Anglijo. Ljudje iz angleške obale so lahko opazovali, kako je nebo rdeelo od požarov in neprestanega topniškega ognja.

London, 25. sept. o. Letalsko ministrstvo je izdalo podrobno poročilo o silovitom angleškem napadu na Berlin v noči od ponedeljka na torek. Opustošenje v Berlinu je silovito. Stotine požarov je izbruhnilo na raznih krajih mesta. Angleška letala so prihajala nad Berlin v zaporednih presledkih po štiri in pol minute. Bombardiranje so bile različne železniške postaje, tako potsdamska ter lehterska postaja in proge v njeni okolici, kjer gore tudi železniška skladišča. Zadata je bila elektrarna v Klingenbergu za zahodni Berlin v Moabitu, elektrarna v Klingenbergu ter Siemensova tovarna za kable, kar vse gori. Kakor so opazila angleška letala pri povratku, se je ogenj v Berlinu naglo širil na vse strani. V Klingenbergu so bila zadata tudi skladišča razstrelivnih snovi, kar dokazuje pet silovitih eksplozij, za katerimi je prišel silovit ogenj. Požari so izbruhnili tudi na elektrarnah v Charlottenburgu, Friedrichsfeldu in drugod.

Prvi nemški begunci iz Besarabije v Beogradu

Prahovo, 25. septembra. m. Snoči ob 18.10 je prispela v Prahovo iz Rumunije ladja »Kraljica Elizabeta« s 680 nemškimi begunci iz Besarabije. Čim je ladja pristala, je prišel na njo poveljnik taborišča Hans Maier in pozdravil izseljence. Takoj nato je ladja odplula naprej proti Beogradu, kamor bo prispela danes ob 11. Nemci se bodo vsi izkrcali in odšli v taborišče, ki so ga Nemci zgradili na prostoru med Zemunom in Beogradom, kjer so zbrani tudi predstavniki nemških oblasti, ki imajo nalogo izvesti preselitev 118.000 Nemcev iz Besarabije in Severne Bukovine. V taborišču bodo posamezne skupine beguncev ostale največ po dva dni, nakar jih bodo z vlaki odpeljali v Nemčijo. Vsak dan bodo šli v Nemčijo štirje posebni vlaki.

Sovijeti zahtevajo odstop turškega zunanjega ministra?

Moskva, 25. septembra. m. Press telegraph je objavila poročilo, da je baje sovjetska vlada zahtevala od Turčije, da naj zunanji minister Saradzoglu odstopi in da ga zamenja kakor druga primernejša osebnost. Sovjetska agencija Tass je dobila pooblastilo, da zanika to poročilo kot popolnoma izmišljeno in fantastično.

Kako napadajo strmoglavci?

Zadnja svetovna vojna še ni poznala letal, ki bi napadala sovražne cilje v padu. Danes pa si je skoro nemogoče zamisliti sodobno zračno orožje, ki se ne bi posluževalo tega načina borbe. Letala za borbe v padu spadajo k pojmu vojnih letal, ki predstavljajo važno sredstvo za napad in lahko prenašajo borbe daleč v neprijateljsko ozemlje. Seveda je način strmoglavca napadanja precej drugačen kot napadajo navadna vojna letala. Dočim teško vojno letalo z več motorji meče bombe iz vodoravnega leta, se strmoglavci spuсти iz velike višine. Pri tem padu mu ni treba meriti s kakimi pripravami, da bo zadel cilj, ampak ima že vse njegovo letalo smer k cilju, katerega namerava letalec napasti. Ko prileti letalo kakih 600—800 metrov nad zaželeni cilj, tedaj spusti določeno število bomb, ki nadaljujejo smer dosedanjega padanja letala, dokler ne dosežejo cilja. Letalo pa se v tej višini sunkovito obrne navzgor da čim prej pobežne izpred cevi protiletalskih topov.

Do španske državljanske vojne je bil tak način napadanja povsem neznan tu pa so ga začeli privrat uporabljati. Šele v poljski vojni je dobilo strmoglavljenje pravega izraza, ki te nemškemu orožju pripomoglo do tako hitre zmage. Pa tudi pri umiku Belgijcev, Angležev k Dunkerquu in Francozov so strmoglavci opravili svoje.

Strmoglavci s enim motorjem se uporabljajo predvsem proti tako imenovanim ciljem v obliki ločke kot so: bunkerji, letališča, cestna križišča, kolodvorji, mostovi itd., ali pa proti premičnim ciljem kot so to vojne ladje. Strmoglavci so eno ali dvosedezni, v vsakem primeru pa pilot sam spušta bombe. Strmoglavci imajo bombe pritrjene pod krili letala, dočim jih imajo drugi bombniki v notranjosti. Bombe strmoglavca imajo na enem koncu pritrjena krilca, ki služijo, da se bomba v zraku ne preobrne. Prednost tega letala je, da morejo

prileteti docela nenadno in točno zadevajo. Delovanje bomb je strašno. Ako zadene točno cilj, zamore prekiniti ves promet na cesti, ali pa lahko, kot se je to zgodilo na Poljskem, vrže v zrak kar cel oklopni vlak.

Letalec-strmoglavci mora imeti posebne zmožnosti, da lahko uspešno upravlja svoje letalo. Vedeti je namreč, da doseže letalo pri napadanju tudi čez 600 km brzine. In pri taki hitrosti mora biti vse na svojem mestu, letalo in oni, ki ga vodi. Zdrav mora biti letalec kot riba, kajti v času padanja delujejo močne sredobezne sile na pilotov hrbet, roke in noge in ga nemilo tišče na sedež. Posebno srce in pljuča morajo biti zdrava. Letalo ima tudi poseben vzvod, s katerim je močogoče preprečiti preveliko brzino padanja. Ta vzvod pa omogoča tudi točno bombardiranje postavljenih ciljev. — mr.

Boj za Nil, hrbtnico Afrike

Nobena reka na svetu ni tako zanimiva v zemljepisnem, gospodarskem in zlasti v prometnem pogledu kakor Nil. Zelo stari Herodot je imenoval Egipet »dar Nila«. Po Mississippiju, Missouriju in reki Amazoni je Nil najdaljša reka na zemlji, ker preteče od izvira do izliva pot 5760 km.

Že zaradi tega je razumljivo, da je zlasti za promet silno važna. Ob reki ob Nilu poteka najbolj ugodna kopna pot, ki gre od Sredozemskega morja skozi afriški puščavski pas do Srednje Afrike. Medtem ko so karavane, ki gredo po drugih poteh skozi Saharo, prisiljene, da se oskrbujejo z vodo pri oazah in razmeroma majhnem številu puščavskih studencev in torej prisiljene, da vzamejo

Nekaj od vsepovsod

Letos so v Turčiji pridelali 80.000 bal bombaža. K temu je treba prišteti še ostanek bombaža iz leta 1939, tako da je na trgu zdaj okrog 100.000 bal bombaža, od katerih jih je dozdaj prodanih 50.000. Romuniji bodo prodali za visoke cene okrog 20.000 bal.

Od predvčerajšnjim se na Francoskem dobiva kruh, meso, mast, sladkor, mlo, kava, riž in sir samo na živežne nakaznice. V gostilnah bo omejitev začela šele 30. septembra. Poročilo, izdano o tem v listih pravi, da je omejitev porabe živeža v prvi vrsti posledica britanske blokade. Dalje pravi poročilo, da je letošnja žetev v Franciji posebno v nezasedenih pokrajinah mnogo slabša kakor prejšnja leta, posebno slab pa je pridelek sladkorja zaradi zanemarjanja nege sladkorne pese, katero so gojili zlasti v severnih, zdaj uničenih pokrajinah.

Kovinsko protiletalsko zavetišče za poedinca. Taka zavetišča postavljajo v Nemčiji po cestah, zlasti za varnostno osebje

Delfin uničil letalo

Pred kratkim se je v bližini Kube pripetil nenavaden dogodek, ki bi skoraj zahteval življenje nekega pilota. Letalec je zaradi megle izgubil smer in zašel v pravcato nevihto, kakršne večkrat kar nenadoma prihrumijo v bližino tega otoka. Letel je v višini nekoliko sto metrov. Naenkrat pa je šinil iz morja proti nebu visok vodni stebel. Voda je pogrnala v zrak tudi delfina in ga vrlo naravnost na krilo letala. Ker je bilo letalo s tako nenavadno težo na eni strani preobloženo, se je zabilo in nenadoma pričelo padati proti morju. Pilot je v zadnjem trenutku skočil s padalom iz letala in pristal na morju, kjer se je nekoliko časa boril s valovi. Srečo je imel, da ga je opazila posadka nekega patrolnega čolna, ki je bil tedaj v bližini, ter ga rešila smrti.

V Bukarešti bo 10. oktobra rastava romunske knjige. Razstavljenih bo čez 5000 knjig in sicer iz leposlovja ter znanstvenih knjig.

Skrivnosti električnega ušesa

Iz Amerike poročajo, da je tam umrl Charles Sumner Tainter, priznani ameriški tehnični strokovnjak in izumitelj električnega ušesa. Njegovo ime bo ostalo vedno v zvezi zlasti z iznajdbo »diktafona«, iznajdbo, ki je malo znana in s katero je izumitelj zaslužil lep denar.

»Diktafon«, po naše bi rekli »narekovalo« ali pa še bolje »prisluškovalo«, je kombinacija električnega ušesa in gramofona. To je aparat, ki ujame izgovorjene besede na ploščo in ki jih potem zopet oddaja, kadar pač hočemo. To je neke vrste gramofon, kakršnega so se med svetovno vojno posluževali zlasti vojniki. Te plošče so zelo lahke in tehtajo komaj nekaj gramov. Nanje se »ujame« lahko po nekaj tisoč besed. To »prisluškovalo« je boljše od vsakega stenografa in je pripravno zlasti zato, ker lahko lovi besede, ki so namenjene samo nekaterim ušesom. Ameriški trgovci, ki so v vodni stiski za čas, uporabljajo to »narekovalo« za svoje tekače. V Beli hiši v Washingtonu imajo ta »narekovala« postavljena, da lovijo razne govore in razprave v parlamentu.

V našem starem svetu je uporaba »narekovala« bolj malo znana in ga le redko rabijo.

To samo po sebi nedolžno »prisluškovanje« je igralo važno vlogo tudi v življenju bivšega avstrijskega kanclerja Schuschniggja. Njegov osebni tajnik baron Bröhlhstal je omogočil dunajskim hitlerjan-

cem, da so skrili v njegovo delovno sobo prisluškovalo. Tako so nasprotniki zvedeli za vse njegove zaporne razgovore, ki jih je imel s svojimi ljudmi. Tako je hitlerjanska vohunska služba zvedela za vse kanclerjeve načrte. Slučajno so odkrili tega avtomatičnega vohuna šele tri dni prej, preden so vkorakale nemške čete na Dunaj.

New York šteje čez 7 milijonov duš

New York. Pred nekaj dnevi je bil objavljen uradni izid popisa prebivalstva v Združenih državah 1. aprila letos. Dozdaj objavljajo popis za največja mesta. New York se je od leta 1930 povečal za 6,5% in šteje zdaj 7.380.259 prebivalcev. Čikago ima sedaj 3.384.556 prebivalcev in se njegovo prebivalstvo v zadnjih letih skoraj ni nič povečalo. Še bolj nenavaden pa je izid popisa v Filadelfiji, kjer je bilo 1. aprila letos 1.935.087 prebivalcev, kar pomeni, da se je število prebivalstva v tem mestu v zadnjih letih zmanjšalo za 5000. Nasprotno pa se je dvignilo število prebivalstva velikih mest v severnih, vzhodnih in zahodnih krajih. Detroit jih ima 1.618.549 prebivalcev, kar pomeni povečanje za 20%, prav tako se je za 20% dvignil Los Angeles, ki ima sedaj 1.496.792 prebivalcev.

23 milijonov kilogramov bomb na Veliko Britanijo - v šestih mesecih

Od 10. avgusta je nemško letalstvo po lastnih uradnih vesteh vrlo na ozemlje Velike Britanije 23 milijonov kilogramov bomb raznega kalibra. Zadnjih šest tednov so nemška letala vrlo pri 200 napadih na glavne britanske luke 8 milijonov kg razstreljiva. V istem razdobju so nemška letala izvedla 7000 napadov na letališča, tovarne in industrijske naprave na južnem in srednjem Angleškem, v številni London in vrlo 15 milijonov kg bomb. Pri teh akcijah so poškodovale ali uničile po nemških vesteh 6000 tovarn in industrijskih podjetij, med njimi 1400 v Londonu samem. 20% elektrarn in plinskih central v angleških mestih je poškodovanih ali uničenih. Razen tega je več prometnih

središč in na stotine kilometrov raznih prog tako poškodovanih, da ne bodo mogle služiti za prevoz ljudi in blaga. Samo v Londonu so uničene štiri glavne postaje in zatrpne tri važne proge podzemne železnice. Požari so povzročili škodo pol druge milijarde nemških mark na zalozh žita in drugega živeža. To je nemški obračun šesttedenske akcije za uničenje Velike Britanije.

Radio

Program radio Ljubljana

Sreda, 25. sept.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Obisk pri Waldteufelu (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 A. Dvorak: Slovanski plesi, simf. suita (igra Češka filharmonija, dirig. Václav Talich, plošče) — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: a) s kolesom v žolo. Nekaj o cestnem redu (Janko Sacherl); b) za mlade naravoslovce (M. Zor) — 18.40 Mladinske oddaje naše postaje v prihod. letu (prof. N. Kuret) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac ura — 19.40 Objave — 20 Kvarter mandolin — 20.45 Poskočnice (plošče) — 21.15 Koncert Ang. Jarca, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Prenos lahke glasbe iz Nebotičnika.

Drugi programi

Sreda, 25. septembra; Belgrad: 18.35 Narodna gl.: Zagreb: 21 Koncert (Ivan Krizaj in radij. ork.) — Budimpešta: 19.25 »Madame Butterfly« — Pucinci — Rim-Turin-Florenca: 20.20 »Manon Lescaut« — Sottens: 20.55 Simf. konc. italij. mojstrov iz XVIII stol. — Praga: 20.30 Violinski konc. — Brno: 17.30 Zborove narodne pesmi — Moravska Ostrava: 18.10 Mandoline — Toulouse: 20.45 Veliki valčki — Andora: 21.30 Dunajska gl. Tallin: 19.10 Nove ruske kompozicije.

S takimi velikimi vzorci pušk se uče angleške žene in dekleta obrambe proti sovražnim padalcem

Ferri-Pisani:

Noč pri masonih

»Prostozidarstvo je družba zločincev.«

Leon XIII.

Podčastnik nemške vojaške policije je prelomil pečate iz rdečega voska, postavljene na vrata Velike francoske lože. Odprl je vrata in vstopil sem v tempelj francoskega prostozidarstva.

Nemški podporočnik, ki je vodil to odpravo, mi je malce posmehljivo zaklical:

»Gute Nacht!«

Potem je sedel v svoj voz, ki je odropotal v nastopajoči mrak. Na cesti De Puteaux, kjer je sedež pariške framaonske lože, je spet padel molk, ki so ga enakomerno trkali samo koraki stražnika, postavljenega pred poslopjem.

V veži templja sem obrnil stikalo in vseh pet nadstropij se je razsvetlilo, od kleti do vrha.

Vse do jutra sem bil gospodar druge framaonske družbe v Franciji in njenih skrivnostih.

Nad vratarjevimi prostori je v kameniti oblogi stene Kristusova glava, tudi iz kamna. Treba je poudariti, da nismo v kaki loži Velikega Orienta. Tam navadnega smrtnika posvetijo v prvo framaonsko stopnjo »zavajena« samo potem, ko je prej z nogami pohodil križ in z bodalom prebodel tri pajace, ki predstavljajo prazno-verje, kralja in papeža.

Velika francoska loža je v tem pogledu dosti boljša. Pod svoj trikotnik je postavila celo sv. pismo, kakor je to običaj v ložah angleškega obreda. Njeni člani se hlinijo, da žaste Boga pod imenom »Velikega stavbenika vesolja«. Njena pravila hočejo imeti videz verske strpnosti. Govore o odličnih moralnih načelih in se

pri vsaki priliki sklicujejo na imena velikih osebnosti, celo kraljevskih, ki sijajo v framaonskih seznamih. (Vojvoda Antinski, Ludvik Orleanski, Voltaire, Benjamin Franklin, general Murat itd.)

Z ogledom sem začel v podzemlju. Ker je masonska družina razdeljena na osem razredov, je v podzemlju urejenih osem temnih celic, ki bi jih človek na prvi pogled imel za osem fotografskih razvijalnic, če bi ne bilo v vsaki celici mrtvaške glave in prekritih golen pod njo.

Zidovi celic so prevlečeni s črnim blagom. Na njih so v belih črkah bahati napisi kakor: »Boj vsem fanatizmom!« (Kakor da bi prav framaonsko ne oznanjalo največjega, najbolj izključenega in najbolj zagrizenega fanatizma v vsem javnem, zlasti kulturnem in političnem življenju.) Drugi napis se glasi: »Dol z nasiljem.«

Kakor da bi ne bilo framaonsko pometalo z dinastijami samo zaradi tega, da je zaselo ono njihovo mesto in pod pretvezo svobode, enakosti in bratstva izvedlo najdoslednejše nasledstvo pri vladanju narodov po vsem svetu.

V tem mrtvaškem podzemlju se začne šolanje novega masona. Tu so skušnje, ki jih mora pred posvetitvijo za prvo stopnjo prestati novinec. »Poveljnik stražec zapre kandidata v tako celico, da mora pri soju sveče pred mrtvaško glavo premišljati o minljivosti vsega posvetnega.«

Potem novinec z zavezanimi očmi odvedejo v prvo nadstropje, kjer je »tempelj« za tri nižje stopnje. Tu mora bodoči masonski brat odgovarjati na dolgo vrsto političnih, verskih in celo najbolj zasebnih vprašanj, kakor n. pr.: »Ali vaša žena ve, da ste prosili za pripustitev k masonom?«

»Vajenc,« »tovariši« in »mojstri«, to so tri nižje stopnje v loži, tekmujejo v tem, kdo bo nastavlil novincu bolj premeteno zanko, zakaj pri masonih velja pravilo, da pri obilno založeni mizi ni dobro, če je preveč požeruhov. Dobrote tega sveta, ki jih loža preskrbuje svojim članom, so namenjene samo majhnemu, izbranemu

število okrog »masla uboge vdove«, kakor pravijo pri masonskih obredih dobrotam tega sveta.

To zunanje okolje in okrasje naj preplahi novince. Slehernemu pametnemu človeku se seveda zdi to strašno smešno. In vendar se tem masonskim komedijam po vsem svetu spoštljivo klanjajo ljudje, ki se imajo za najbolj napredne in najbolj brihtne v človeški družbi in ki vzvišeno vihajo nosove nad slehernim človekom, ki n. pr. izpolnjuje zunanja verska določila in ga zaničujejo kot slabika, ki se ne more oprostiti starih oblik.

Toda pomisliti je treba, da masonerija ne nabira svojih udov samo med strehuhi, ki so za denar in ugodnosti pripravljeni ponizati se do vsega. Med masoni je tudi množica revčkov, ki so že vnaprej obsojeni, da bodo v nižjih masonskih stopnjah služili višjim in boljšim bratom za lestev. Na te preproste ljudi seveda obredje pri masonskih sejah močno vpliva. Kak Blum, kak Herriot ali kak Chautemps se seveda prisrčno norčujejo iz masonske »velike skrivnosti«. O tej skrivnosti pripovedujejo, da se bo nekoč še razodela, toda vse to govorjenje je samo ena sama velika sleparska družba na korist velikih masonskih dostojanstvenikov.

Začetnikom v ložah je namenjen tudi skrivnostni masonski jezik, ki ga govorje bratje pri skupnih pojedinah. Ta jezik je zanimiv. Jedo na povelja, kakor: »Zastavo na vrat!« To pomeni v navadnem človeškem jeziku: »Pričezite si prtič!« »Desnico na bodalo!« in vsi primejo za jedilni nož... »Topove navzgor!« Tovariši dvignejo čaše... »Ustrelite!« In tovariši pijejo...

Krožnikom pravijo tu »opeke«, čilem »metateč«, kruhu pravijo »neobdelan kamen«, vinu »živno apno«, sladkorju »gips«.

Ni mi težko obnavljati te prizore v opravi in pohištvo tega pritličja v masonskem domu. Miza je postavljena v obliki podkve. Pri pojedinah sedi na čelu »častitelj«, na koncu pa »nadzornik«. Nasproti »častitljivemu« sedi »mojster obredov«.

(Dalje.)